Ov stórur munur millum lønarútgjaldingar í tænastuvinnunum og útflutningsvinnunum

Óli M. Lassen

Hetta sigur Anfinn Kallsberg í viðtalu við Sosialin, hann sigur eisini at tænastuvinnunar ikki kunnu liva sítt egna lív, men mugu avspegla tann eftirspurning, ið er hjá primervinnuni. Tú kanst gott

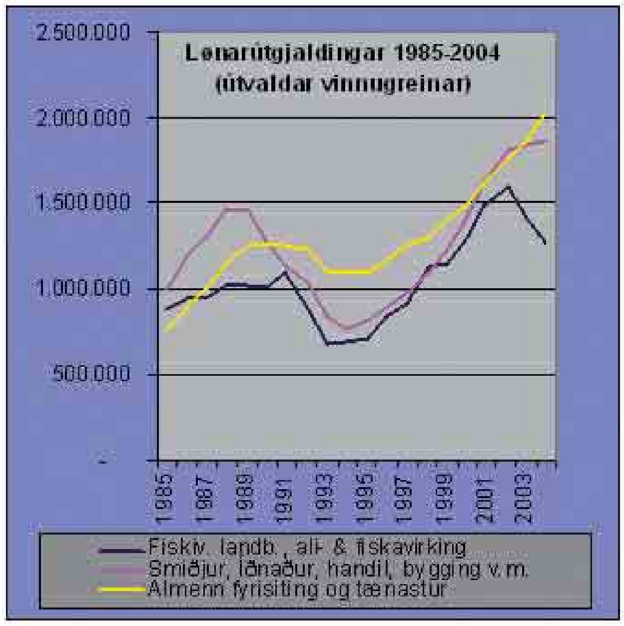

samanbera almennar- og privatar tænastur undir einum Um tænastuvinnurnar fara munandi uppum tað ið primervinnan eftirspyr, so er ein skeivur útviklingur sigur Anfinn Kallsberg. Hesar tænastuveitingar mugu fylgja gongdini hjá primervinnuni, bæði tá tað gongur upp, og so sanniliga eisini tá tað gongur niður sigur Anfinn Kallsberg.

Privata tænastuvinnan fylgir framleiðsluvinnunum

Á talvuni síggja vit, at privatu tænastuvinnurnar fylgja gongdini hjá framleiðsluvinnunum, tó at tað kann verða ein ávís forskjóting tíðarmessiga, men vísur talvan eisini greitt, at tað almenna hevur torført við at tillaga seg til broyttar umstøður vísir Anfinn Kallsberg á.

Tú sært at tænastuvinnurnar hava lætt við at koma við upp, men blíva við at forseta uppeftir, sjálvt um primervinnan fer niður. Hetta síggi eg sum eitt problem fyri føroyskan búskap í dag sigur Anfinn Kallsberg, og er tað ein skeiv gongd heldur hann áfram.

Anfinn Kallsberg vísur eisini á, at tær avtalur í vøru gjørdar á almenna arbeiðsmarknaðinum um lønarniðurskurð, ikki bleiv normalisera aftur fyrr enn í 1999 - 2000. Og sæst tað eisini aftur, tá ein hyggur eftir lønargongdini í samfelagnum.

Í hesum tíðarskeiði við lønarafturhald er lønarvøksturin innan tað almenna ikki vaksin so nógv, meðan tann privati sektorurin hevur haft eina framgongd. Men eru almennu lønargjaldingarnar tey seinru árini aftur øktar munandi.

Anfinn Kallsberg vísur á, at tað nevniliga er hesin faktorurin millum alment og framleiðsluvinnuna at tað er neyðugt, at fáa aftur í rættlag, nú vit síggja, at tað er fall í framleiðslulønunum, meðan tað er vøkstur í lønunum innan almennar tænastur og fyrisiting v.m.; tað er hetta her vit mugu fáa balanca aftur í. Uppá sikt heldur búskapurin als ikki til hetta sigur Anfinn Kallsberg.

Uppá fyrispurningin um hvussu niðurgongd í framleiðsluvinnunum ávirkar búskapin og fíggjarlógina, sigur Anfinn Kallsberg, at hetta ávirkar okkum sera nógv, fyri tað fyrsta ávirkar tað handilsjavnan hjá okkum við tað at vit fáa ein minni útflutning, og tað er klárt at ein minni útflutningur og skapan av útflutningi í útflutningsvinnunum gevur ein minni eftirspurning í samfelagnum, sigur Anfinn Kallsberg, so alt annað líka skuldi innflutningurin minkað tilsvarandi, og tað vil siga, at øll handilsvinna og øll avleidd vinna av tíð, merkir tað beinanvegin.

Men tað ræður um at hava yvirskot, fyrst og fremst á einum handilsjavna, einum gjaldsjavna og síðani at hava yvirskot faktiskt í øllum liðum, bæði hjá tí private og hjá tí almenna fyri at hava eitt sunt samfelag sigur Anfinn Kallsberg.

Um eydnast skal at lække halli á fíggjarlógini munandi so er fyri tað fyrsta neyðugt at royna at skapa fleiri inntøkur til samfelagið og royna at halda aftur við almennu útreiðslunum sigur Anfinn Kallsberg at enda í viðtalu við Sosialin.

Lønargjaldingar í útvaldum vinnugreinum (1000 kr)

	1985	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004
Almenn fyrisiting og tænastur	765.502	1.269.524	1.104.432	1.490.118	1.623.480	1.767.984	1.867.619	2.031.934
Fiskiv. landb., ali- & fiskavirking	881.751	1.007.796	719.147	1.281.122	1.493.401	1.588.719	1.420.083	1.272.299
Munur	**116.248**	**-261.728**	**-385.286**	**-208.996**	**-130.079**	**-179.265**	**-447.536**	**-759.635**

Kelda: Hagstovan

Lønargjaldingar	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Landbúnaður	3.271	3.397	3.812	3.808	4.701	5.355	6.351	6.313	6.531	6.548	7.317
Fiskiskapur	395.019	427.717	515.806	594.619	762.139	712.866	804.855	955.931	1.009.231	874.156	777.087
Ali- og krywjivirki	59.839	57.213	69.279	75.392	81.761	109.525	124.475	158.617	160.415	128.714	91.615
Ráevnisvinna	4.733	7.474	8.428	7.947	10.260	12.295	14.440	71.123	37.871	31.840	21.605
Fiskavøruídnaður	229.309	230.820	254.826	242.929	277.987	311.844	345.441	372.541	412.542	410.666	396.280
Skipasmiðjur, smiðjur	57.386	73.008	81.277	81.575	89.203	93.786	107.901	123.553	130.119	130.888	127.681
Ídnaður annars	89.354	97.145	109.089	118.692	129.776	147.591	176.599	199.403	217.706	222.578	217.054
Bygging	102.469	98.623	112.279	151.705	187.469	217.598	261.137	302.752	345.744	348.434	384.974
Orkuveiting	33.896	34.514	36.849	37.173	36.612	37.316	39.766	42.962	46.667	46.331	50.341
Handil og umvæling	295.481	305.684	329.360	353.600	380.423	418.135	455.793	505.444	568.127	588.286	594.800
Gistihús og matstovur	22.837	25.693	30.234	33.776	39.213	46.151	51.948	55.427	62.647	70.195	65.444
Sjóflutningur	117.426	126.020	133.089	131.720	150.321	175.365	192.331	211.849	255.692	257.083	260.851
Flutningur annars	42.937	46.628	53.920	58.678	77.329	84.575	96.712	123.506	143.487	138.197	142.981
Postur og fjarskifti	100.407	99.680	104.754	111.289	119.657	125.935	132.023	147.033	156.419	161.855	165.099
Fígging og trygging	188.612	175.977	172.043	182.643	184.890	192.804	205.160	213.404	222.811	224.890	234.227
Vinnuligar tænastur	69.959	78.033	82.339	93.891	102.592	114.398	131.276	147.994	159.895	178.332	192.684
Húshaldstænastur	17.889	19.239	20.000	20.436	21.717	24.305	28.024	31.432	36.047	36.511	40.185
Almenn fyris.& tænastur	1.096.295	1.104.432	1.168.879	1.241.486	1.306.171	1.397.920	1.490.118	1.623.480	1.767.984	1.867.619	2.031.934
Felagsskapir & mentan	55.098	65.227	60.417	67.783	71.997	90.569	82.680	101.988	102.133	147.451	118.345
Ótilskilað vinna	5.163	4.305	5.528	9.595	15.114	26.512	32.046	37.659	40.046	34.549	42.818
Tilsamans	**2.987.379**	**3.080.829**	**3.352.207**	**3.618.736**	**4.049.331**	**4.344.845**	**4.779.076**	**5.432.409**	**5.882.114**	**5.905.120**	**5.963.322**

Kelda: Hagstova Føroyar